

الله اعلم

دنيا و آخرت

در نگاه بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران،
حضرت امام خمینی سیّد علی خامنئی

دنيا و آخرت

در نگاه بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران،
حضرت امام خمینی رهبر انقلاب

ناشر: مؤسسه فرهنگی قدر ولایت

نوبت چاپ: دوم ۱۳۹۹

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت ۳۵۰۰۰ تومان

لیتوگرافی: نیما چاپ: کیوان صحافی:

حق چاپ محفوظ و مخصوص

مؤسسه فرهنگی قدر ولایت می باشد.

فهرست مطالب

۱۱ پیشگفتار

بخش اول: مفهوم‌شناسی

۱۵	۱- مفهوم دنیا و دنیاطلبی
۳۷	۲- تنظیر روابط انسان با دنیا
۳۸	۲/۱- زهد
۴۴	۲/۲- کفاف
۴۸	۲/۳- قناعت
۵۲	۲/۴- مواسات
۵۷	۳- آثار و نشانه‌های دنیاگرایی
۶۴	۳/۱- کبر و تکبر
۶۴	۳/۲- حرص
۶۵	۳/۳- حسد
۶۶	۳/۴- حب جاه و شهرت و ریاست‌طلبی
۶۶	۳/۵- برتری‌طلبی و خودبزرگ‌بینی
۶۷	۳/۶- ثروت‌اندوزی و مال‌دوستی
۶۷	۳/۷- تجمل‌گرایی
۶۸	۳/۸- اشرافیت و اشرافیگری
۶۹	۳/۹- تعیت از هواهای نفس و آرزوهای دراز
۶۹	۳/۱۰- راحت‌طلبی و از بین رفتن آرمان‌خواهی
۷۰	۳/۱۱- حب سخن

۷۱	راهبرد علاج رذایل اخلاقی
۷۲	الگوی رفتار پیامبر اکرم ﷺ در دنیا
۷۴	داستان حضرت امیر علیؑ با دنیا.....

بخش دوم: بیانات و رهنمودهای حضرت امام خمینی

فصل اول: شناخت ابعاد انسان و برنامه اسلام برای تربیت انسانها	
۷۹	مقدمه
۸۱	هدف اصلی، تربیت همه‌جانبه انسان
۸۳	توجه اسلام به تمام ابعاد وجود انسان
۸۴	احتیاجات انسان و توجه اسلام به آنها
۸۸	انسان، موجود جامع
۸۸	توجه اسلام به رشد و تکامل همه ابعاد انسان
۹۰	کنترل خصلتهای نامحدود مادی و حیوانی
۹۳	برگرداندن تمام محسوسات عالم به مرتبه توحید
۹۵	دنیا وسیله است، ماوراء عالم مقصد است
۹۷	راه انبیاء، راه سعادت انسانها
۹۷	افراط و تفریط در تفسیر نظر اسلام نسبت به دنیا و معنویات
۱۰۰	غفلت در نگرش چندبعدی به اسلام
۱۰۲	افراط در نگرش به دنیا
۱۰۵	انسان بین دو مقام: متابعت هوای نفس یا متابعت شرع و عقل
۱۰۷	
فصل دوم: دُنْيَا وَ قَدْر آن در برابر آخِرَت	
۱۱۱	مقدمه
۱۱۳	اطلاقات دنیا و آخِرَت
۱۱۴	بیان کلام مولانا مجلسی(ره) در حقیقت دنیای مذمومه
۱۱۵	در بیان سبب زیاد شدن حب دنیا
۱۱۹	

دُنیا، مَعْبَر آخرت.....	۱۲۳
بِزَرْگَی عَالَم دُنْيَا.....	۱۲۴
دُنْيَا يَعْنِي چِيز خَيْلَى پَسْت!	۱۲۶
دُنْيَا، يَعْنِي عَالَقَه و تَوْجَه و تَعْلُق قَلْب بِه مُلْك و زَخَارَف دُنْيَا.....	۱۲۷
كَشِيدَن طَبِيعَت بِه طَرْف رُوحَانِيَّت و مَهَارَآن	۱۲۹
تَحْوُل يَعْنِي هَجْرَت اَز نَفْس بِه حَق و اَز دُنْيَا بِه غَيْب.....	۱۳۲
تَعْلُق بِه دُنْيَا، مَنْشَأ انْحَاطَاط اَنْسَان	۱۳۴
دَلْبِسْتَگَى بِه عَالَم طَبِيعَت، مَذْمُوم اَسْت نَه عَالَم طَبِيعَت.....	۱۳۶
آنْچَه مُورَد نَكُوهَش اَسْت حُبْ دُنْيَا سَت نَه عَالَم مُلْك	۱۳۷
مِيزَان دِيَيَّا بَد و خَوب وَضْعَيَّت روْحَى هَرَكَس اَسْت	۱۴۲
قَلْب اَنْسَان بَاید تَوْسُط دُنْيَا تَسْخِير نَشَود	۱۴۴
در نَامَه اَعْمَال، رَابِطَه قَلْب بِاَنْ دُنْيَا ثَبَت مَى شَوَد.....	۱۴۵
دُنْيَا، طَبِيعَت نَيَّسَت بِلَكَه آن چِيزَى اَسْت كَه در دَل مَاسَت	۱۴۶
بَاطِن دُنْيَا، در پَایَان آن ظَاهِر مَى شَوَد	۱۴۷
انْجِيزَه، تَعِينَكَنَنَدَه اَسْت	۱۴۹
انْجِيزَه اَسْت كَه دُورَى يَا قَرب بِه حَق رَأْقَم مَى زَند	۱۴۹
حَسَنَه در دُنْيَا آن اَسْت كَه نَفْس اَنْسَان بِه آن اَقْبَال نَكَنَد.....	۱۵۱
اَنْسَان حُبْ بِه كَمَال مَطْلَق دَارَد، قَدْرَتَهَائِي دُنْيَا او رَأْ سِير نَمَى كَنَنَد.....	۱۵۴
فصل سوم: آثار و نتایج تعلق به مادیات و زخارف دُنْيَا	۱۵۷
مَقْدِمَه	۱۵۹
در بَيَان تَأثِير حَظُوط دِينَويَه در قَلْب و مَفَاسِد آن	۱۶۱
فَطَرَت اَنْسَان، تَوْجَه بِه كَمَال مَطْلَق اَسْت	۱۶۷
رَغْبَت بِه دُنْيَا، اَحْتِجَاب اَز حَق	۱۷۲
مَحْبَت دُنْيَا، زَشِيهَاءِي آن رَأْ زَيَا مَى نَمَايِد	۱۷۵
هَمَه كَمَالَات در وَارِسْتَگَى نَفْس اَز تَعْلَقَات و هَمَه بَدْبَختَهَاءِي اَز تَعْلُق نَفْس بِه مَادِيَات اَسْت	۱۷۶

۱۷۷	تعالقات به دُنیا، منشأ تمام گرفتاریهای بشر.
۱۷۹	اثر تعلق به دُنیا در ضدیت با حق.
۱۸۱	از بین بردن دین!..
۱۸۳	حُبّ دُنیا، ایمان مستودع و وقت را می‌گیرد.
۱۸۴	اشتغال قلب به دُنیا، مانع درک حضور حق در عبادات.
۱۸۶	توجه به مادیّات تنزل دهنده قدرت و مقام انسان.
۱۸۷	توجه به دُنیا، از معنویّت و ارزش انسان به همان نسبت کم می‌کند.
۱۸۹	عدم اعتقاد به ماورای طبیعت، سبب ترس می‌شود.
۱۹۰	ترس، ناشی از دلبستگی به دنیاست.
۱۹۱	تعلق قلب به مال و منال، موجب تن دادن به ذلت می‌شود.
۱۹۳	آنها که آمالشان دنیاست، ترس و غم و غصه دارند.
۱۹۴	تلاش برای دُنیا، گاه نفع دارد گاه ضرر؛ ولی قیام برای خدا تماماً نفع است.
۱۹۵	تلاش برای خدا ترس و شکست و تمامی ندارد.
۱۹۷	شکست مربوط به آمال دنیاست.
۱۹۸	اعتنای به زخارف دُنیا، از ضعف نفس است.
۲۰۱	در دُنیا، برای فدایکاری عوضی نیست.
۲۰۲	با دنیاگرایی، چرا به دست خودمان، خودمان را به بند می‌کشیم؟
۲۰۳	خوی کاخ نشینی و توجه به دُنیا منشأ بدختی و سقوط.
۲۰۹	اعراض از دُنیا، راه ورود به ضیافت الهی.
۲۱۰	حُبّ دُنیا، انسان را از پذیرش حق بازمی‌دارد.
۲۱۴	اختلافات، منشأ دنیاطلبی دارد.
۲۱۶	اضطراب و نگرانی در مرفهین بیشتر است.
۲۱۷	نفووس متوجه دُنیا، در آخرت منکوس ظاهر می‌شوند.
۲۱۹	ملکات انسان در روز قیامت، آشکار می‌شود.
۲۲۱	امور دُنیا، در نفس غیر مهذب، سبب طغیان بیشتر می‌شود.

فصل چهارم: راههای بروز رفت از دنیاطلبی و تعلقات مادی	۲۲۵
مقدمه	۲۲۷
تا درخت حبّ دنیا، ریشه نکرده باید علاج کرد	۲۲۹
علاج قطعی اکثر مفاسد، علاج حبّ دنیاست	۲۳۳
تفکر و مقایسه در نیازمندیهای دنیا با نیازهای آخرت	۲۳۷
دنیا، قدم به قدم در دل انسان ریشه می‌کند؛ از قدم اول باید جلویش گرفته شود	۲۴۰
اساس معنویات است و مادیات تبع آن	۲۴۲
مهار مادیات و صورت معنویت دادن به آن	۲۴۳
اوامر و نواهی الهی برای سعادتمندی بشر در دو عالم	۲۴۵
تحکیم مبانی تقواء، راه خروج حب دنیا و نفس از قلب	۲۴۶
میراندن حبّ دنیا، زنده شدن به زندگانی اسلام	۲۴۷
ایمان، منشأ نجات انسانها از ظلمات دنیا و نفس	۲۴۸
خودخواهی منشأ همه ظلمتها	۲۴۹
بی ایمانی ریشه اختلاف و درگیری	۲۴۹
به مقامات معنوی و مادی مغور نباشید	۲۵۱
هجرت از طبیعت و تعلقات دنیا، راه رسیدن به خدا	۲۵۲
الهی شدن اعمال در پرتو هجرت از نفسانیات و دنیا	۲۵۳
تنزکیه نفس برای از بین رفتن خودخواهیها و دنیاطلبیها	۲۵۵
غنیمت دانستن فرصت برای نجات از حبّ نفس و دنیا	۲۵۷
علاج حب دنیا و نفس، در پیری سختتر است	۲۶۱
تقویت معنویت، راه حفظ انسان از زرق و برق دنیا و حیوانیت	۲۶۲
گسستگی از دنیا و تعلقات آن، با ذکر و یاد دائمی خدا	۲۶۳
مبارزه با انحراف، از اولین قدم	۲۶۵
زُهد، علاج دنیاطلبی و گشاینده باب معرفت و سعادت	۲۶۶
زُهد، پاک‌کننده خانه قلب از بُت دنیا	۲۶۹
انصراف از دنیا و زخارف آن، مایه شرح صدر و جلوه نور مطلق	۲۷۰

توجه به اقتصاد و کم و کسریهای، کار مردم دنیا طلب است.....	۲۷۱
اخلاص، قلب را از حُبِّ دنیا خالی می‌کند.....	۲۷۲
الهی کردن انگیزه‌ها.....	۲۷۴
مجاهدان، عیار زخارف دنیا را، بسیار کوچکتر از پاداش خود بدانند	۲۷۶
سرکوب و مهار حُبِّ نفس	۲۷۷
انتخاب دوستان و معاشران بدون گرایش به حُبِّ دنیا و زخارف آن.....	۲۷۹
ادعیه، راه نجاتِ انسانِ گرفتار.....	۲۸۰
حسن ختم	۲۸۱
جملات گزیده از بیانات و رهنمودهای حضرت امام خمینی <small>رهنما</small> در باب دنیا و آخِرَت.....	۲۸۲
منابع	۲۸۸
فهرست اعلام.....	۲۹۰

پیشگفتار

دُنْيَا و آخِرَت، ابْتِدا و انتهَى زندگى انسان را مشخص می‌کنند. شناخت این دو مقوله و ارتباط آن دو با یکدیگر در جهتگیری و سعادت انسان، بسیار مهم و تأثیرگذار است. انبیاء عظام و اولیاء الهی علیهم السلام، برای تبیین صحیح دُنْيَا و نحوه تعامل و ارتباط انسان با امکانات و نعم مستقر در آن و چگونگی بهره‌برداری از آنها در مسیر آبادانی آخِرَت، تلاش بسیار کردند و هدف بعثت انبیاء تربیت انسان بود به این که در دُنْيَا به گونه‌ای زیست کند که استعدادهای معنوی او برای زیست در زندگی ابدی آخِرَت، شکوفا شده و تناسب لازم با نعم اخروی را به دست آورد. معارف بلندی در رابطه با تبیین دُنْيَا و رابطه آن با آخِرَت، در قرآن کریم، روایات معصومین علیهم السلام و علماء و عارفان و سالکان، آمده است که انسانِ مؤمن و جویای سعادت بایستی آنها را بداند و بشناسد.

در بحث دُنْيَا و آخِرَت، شناخت انسان و نیازها و احتیاجات او، جایگاه بلندی دارد. بدون بحث در ابعاد وجودی انسان و چرایی خلقت و سرانجام مقصد او و احتیاجاتش از ابتدای ورود به دُنْيَا تا خروج از آن و بعد از مرگ تا حضور در قیامت، نمی‌توان در موضوع چرایی و چگونگی دُنْيَا و رابطه‌اش با آخِرَت به نتیجهٔ روشن و هدایتگری دست یافت. سرنوشت مکاتب مادی بویژه در دو قرن اخیر، بخوبی این مسأله را نشان می‌دهد. تفکرات و نظریه‌هایی که از وحی الهام و استمداد نگرفتند نتوانستند در این شناخت بما هو حقه عمل کنند و لذا نسخه‌های آنان، انسان را در برهوتی از پوچی و بی‌معنایی، رها کرده است. ابعاد وجودی انسان را خالق او می‌شناسد و در ارتباط با انبیاء خود، به معرفی آن می‌پردازد و نسخهٔ هدایت او را و تعاملش را با دُنْيَا و هويت‌يابيش را در مسیر آخِرَت، می‌نويسد که نسخهٔ آخرين و كاملترین و بهترین آن در بعثت رسول گرامی اسلام صلوات الله عليه و آله و سلم و قرآن کریم، در دسترس بشریت قرار گرفته است.

دنیا چیست؟ بد است یا خوب؟ در چه صورتی مذموم است و در چه صورتی ممدوح؟ رابطهٔ دنیا با آخرت، چگونه رابطه‌ای است؟ رابطهٔ انسان با دنیا و آخرت چیست؟ ابعاد وجودی انسان و نیازهای او تا چه حدود در دنیا تأمین شدنی است و باید تأمین شود؟ نیازهای او سیرشدنی است یا سیری ناپذیر؟ فطرت انسان به چه چیزی متمایل است و تا کجا می‌خواهد پیش برود؟ چه عواملی رابطهٔ انسان را با دنیا، اصلاح می‌کنند و به انسان هویت انسانی و الهی می‌بخشند؟ چه عواملی رابطهٔ انسان را با دنیا به افراط و تفریط می‌کشانند و او را چون حیوان و بدتر از آن در طبیعت رها می‌کنند؟ اینها و سؤالهای دیگری در رابطهٔ با دنیا و آخرت و حضور انسان در آنها مطرح است. در این مجموعه تلاش شده است تا با استفاده از گزیدهٔ بیانات و نوشتارهای بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی فاطمہ که حکیم، فقیه، عارف، عالم و حاکم اسلامی و کمنظیر در دوران معاصر بودند، به این سؤالها پاسخ داده شود و نگاه درست و صحیح به این مقوله‌ها ترسیم گردد. امروزه این مباحث چه در جایگاه نظری، که با اعتقادات مؤمنین ارتباط دارد، و چه در جایگاه رفتار و عملکرد فردی، سازمانی، اجتماعی و حکومتی که با آبروی نظام مردمسالار دینی بستگی نزدیک پیدا کرده است، بسیار ضروری است. آفت دنیاطلبی، اشرافیگری و تجمل‌گرایی، بنیاد خانواده، حکومت و روابط سالم اجتماعی و اقتصادی را تهدید می‌کند و راه سالم ماندن از این لغزشگاهها، شناخت درست این مقوله‌ها و اراده و اهتمام بر خودداری از آلوده شدن به زخارف دنیا و جیفه دست مالی شده آن و پناه بردن به فرهنگ و معارف بلند رُهد، قناعت، کفاف و مواسات است. امید است خداوند چنین اثر ماندگاری را بر این مجموعه عنایت فرماید.

مؤسسهٔ فرهنگی قدر و لایت